Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 20 d.*

„Viešoji tarnyba – Pareigūnai – Pareigūno ir jo sutuoktinės nužudymas – Pareiga užtikrinti Sąjungos tarnyboje dirbančių asmenų saugumą – Institucijos atsakomybė už žuvusio pareigūno teisių perėmėjų patirtą neturtinę žalą – Pareigūno motina, brolis ir sesuo – Ieškinys dėl žalos atlyginimo – Priimtinumas – *Locus standi* pagal SESV 270 straipsnį – Asmuo, kuriam taikomi Pareigūnų tarnybos nuostatai – Protingas terminas“

Byloje T-502/16

Stefano Missir Mamachi di Lusignano, gyvenantis Šanchajuje (Kinija), ir kiti priede nurodyti ieškovai [1], atstovaujami advokatų F. Di Gianni, G. Coppo ir A. Scalini,

ieškovai,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą B. Eggers, G. Gattinara ir D. Martin, vėliau – G. Gattinara ir R. Striani,

atsakovę,

dėl SESV 270 straipsniu grindžiamo prašymo priteisti iš Komisijos Alessandro Missir Mamachi di Lusignano teisių perėmėjams, Livio Missir Mamachi di Lusignano teisių perėmėjams, Anne Cécile Magdalena Maria Sintobin, Stefano Missir Mamachi di Lusignano ir Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano įvairias sumas neturtinei žalai, patirtai dėl Alessandro Missir Mamachi di Lusignano ir jo žmonos nužudymo 2006 m. rugsėjo 18 d. Rabate (Marokas), kur Alessandro Missir Mamachi di Lusignano buvo tarnybos tikslais, atlyginti

BENDRASIS TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. M. Collins, teisėjai R. Barents ir J. Passer (pranešėjas),

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. balandžio 11 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

1 Kitų ieškovų sąrašas pridedamas tik prie šalims įteikiamos sprendimo versijos.

Sprendimą [2]

Faktinės bylos aplinkybės

1 Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (toliau – Alessandro Missir arba žuvęs pareigūnas) ir jo sutuoktinė buvo nužudyti 2006 m. rugsėjo 18 d. Rabate (Marokas), kur jis turėjo pradėti eiti politinio ir diplomatinio patarėjo pareigas Europos Komisijos delegacijoje. Žmogžudystė įvyko šios delegacijos pareigūnui, jo sutuoktinei ir keturiems jų vaikams išnuomotame name su baldais.

2 2008 m. vasario 25 d. pateikęs prašymą, o 2008 m. rugsėjo 10 d. – skundą pagal atitinkamai Pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – PTN) 90 straipsnio 1 ir 2 dalis, 2009 m. gegužės 12 d. Livio Missir Mamachi di Lusignano (toliau – Livio Missir), Alessandro Missir tėvas, pareiškė ieškinį Europos Sąjungos tarnautojų teisme (byla užregistruota numeriu F-50/09), jame prašė atlyginti, pirma, Alessandro Missir vaikų vardu – šių vaikų patirtą turtinę žalą, antra, vaikų vardu – šių vaikų patirtą neturtinę žalą, trečia, savo vardu – jo, kaip Alessandro Missir tėvo, patirtą neturtinę žalą, ketvirta, šių vaikų, kaip tėvo teisių perėmėjų, vardu – Alessandro Missir patirtą neturtinę žalą.

3 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimu *Missir Mamachi di Lusignano / Komisija* (F-50/09, toliau – pirmosios instancijos teismo sprendimas, EU:F:2011:55) Tarnautojų teismas atmetė ieškinį kaip nepriimtiną, kiek jis buvo susijęs su neturtine žala (87–91 punktai), ir nepagrįstą, kiek jis buvo susijęs su turtine žala (97–227 punktai).

4 2011 m. liepos 27 d. pirmosios instancijos teismo sprendimas apeliacine tvarka buvo apskųstas Bendrajam Teismui (byla užregistruota numeriu T-401/11 P). 2014 m. liepos 10 d. Sprendimas *Missir Mamachi di Lusignano / Komisija* (T-401/11 P, toliau – sprendimas dėl apeliacinio skundo, EU:T:2014:625), kuriuo panaikintas pirmosios instancijos teismo sprendimas, Teisingumo Teismo buvo peržiūrėtas ir iš dalies panaikintas (2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Missir Mamachi di Lusignano / Komisija*, C-417/14 RX-II, toliau – sprendimas dėl peržiūros, EU:C:2015:588). Po peržiūros bylą grąžinus Bendrajam Teismui, šis teismas 2017 m. gruodžio 7 d. priėmė Sprendimą *Missir Mamachi di Lusignano ir kt. / Komisija* (T-401/11 P RENV-RX, toliau – sprendimas, priimtas grąžinus bylą, EU:T:2017:874), išnagrinėjęs pagrindus, kurių neišnagrinėjo priimdamas sprendimą dėl apeliacinio skundo.

5 2011 m. rugsėjo 16 d. lygiagrečiai ginčui, nagrinėtam bylose F-50/09, o vėliau T-401/11 P, ir Tarnautojų teismui priėmus pirmosios instancijos teismo sprendimą atmesti ieškinį byloje F-50/09 kaip nepriimtiną (kiek jis buvo susijęs su turtine žala) dėl ikiteisminės procedūros nesilaikymo (žr. šio sprendimo 3 punktą), kuriame nebuvo išnagrinėtas šio teismo jurisdikcijos nagrinėti tokią žalą klausimas, Livio Missir ir žuvusio pareigūno vaikai, prie kurių prisijungė šio pareigūno motina, brolis ir sesuo, remdamiesi SESV 268 ir 340 straipsniais, atsargumo sumetimais pareiškė ieškinį Bendrajame Teisme dėl neturtinės žalos atlyginimo (byla užregistruota numeriu T-494/11). Ieškovams atsisakius nurodyto ieškinio, jis buvo išbrauktas iš registro 2015 m. lapkričio 25 d. Nutartimi *Missir Mamachi di Lusignano ir kt. / Komisija* (T-494/11, nepaskelbta Rink., EU:T:2015:909).

6 2011 m. rugsėjo 17 d., remdamiesi tomis pačiomis priežastimis, dėl kurių pirmosios instancijos teismo sprendimu dėl ikiteisminės procedūros nesilaikymo buvo atmesti prašymai atlyginti žalą, Livio Missir (kurį po mirties pakeitė jo teisių perėmėjai) ir žuvusio pareigūno vaikai, prie kurių prisijungė šio pareigūno motina, brolis ir sesuo (toliau kartu – ieškovai), pateikė naujus prašymus atlyginti neturtinę žalą, laikydamiesi Pareigūnų tarnybos nuostatų 90 straipsnio 1 dalyje numatytos procedūros.

2 Pateikiami tik tie šio sprendimo punktai, kuriuos Bendrasis Teismas mano tikslinga paskelbti.

7 2012 m. sausio 17 d. sprendimu Komisija nurodė ieškovams, kad negali patenkinti prašymų atlyginti neturtinę žalą, pateiktų 2011 m. rugsėjo 17 d., pirma, dėl šių prašymų ir prašymų bylose T-401/11 P ir T-494/11, nagrinėjamų Bendrajame Teisme, *lis pendens* ir, antra, dėl to, kad šie prašymai jau buvo atmesti paskyrimų tarnybos, todėl nepriimtini atsižvelgiant į ikiteisminės procedūros taisykles.

8 2012 m. balandžio 13 d. ieškovai pagal PTN 90 straipsnio 2 dalį pateikė skundą dėl 2012 m. sausio 17 d. sprendimo.

9 2012 m. liepos 26 d. sprendimu – apie jį ieškovams pranešta 2012 m. liepos 31 d. – Komisija atmetė skundą. Komisija ir toliau laikėsi nuomonės, kad dėl prašymų atlyginti žalą ir prašymų bylose T-494/11 ir T-401/11 P *lis pendens* neturi priimti sprendimo dėl pirmųjų prašymų ir kad jie nepriimtini remiantis ikiteisminės procedūros taisyklėmis. Be to, anot jos, prašymai atlyginti žalą bet kuriuo atveju yra nepagrįsti.

Procesas ir šalių reikalavimai

10 2012 m. lapkričio 7 d. Tarnautojų teismo kanceliarija gavo šį ieškovų ieškinį. Ieškinys buvo užregistruotas numeriu F-132/12.

11 Šiame ieškinyje ieškovai Tarnautojų teismo prašo:

– panaikinti 2012 m. liepos 26 d. paskyrimų tarnybos sprendimą,

– priteisti iš Komisijos 463 050 EUR sumą kiekvienam nužudyto pareigūno teisių perėmėjui jo patirtai neturtinei žalai atlyginti,

– priteisti iš Komisijos 308 700 EUR sumą Livio Missir jo patirtai neturtinei žalai atlyginti,

– priteisti iš Komisijos 308 700 EUR sumą Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin jos patirtai neturtinei žalai atlyginti,

– priteisti iš Komisijos 154 350 EUR sumą Stefano Missir Mamachi di Lusignano (toliau – Stefano Missir) jo patirtai neturtinei žalai atlyginti,

– priteisti iš Komisijos 154 350 EUR sumą Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano (toliau – Maria Letizia Missir) jos patirtai neturtinei žalai atlyginti,

– priteisti iš Komisijos 574 000 EUR sumą nužudyto pareigūno teisių perėmėjams jo mirties agonijoje patirtai neturtinei žalai atlyginti,

– priteisti iš Komisijos kompensacines palūkanas ir palūkanas už praleistą terminą, susikaupusias per atitinkamą laikotarpį,

– priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

12 2012 m. gruodžio 19 d. Tarnautojų teismo kanceliarija gavo atskiru dokumentu pagal Tarnautojų teismo procedūros reglamento 78 straipsnio 1 dalį pateiktą Komisijos nepriimtinumu dėl *lis pendens* su bylomis T-401/11 P ir T-494/11 grindžiamą prieštaravimą, ji taip pat siūlė sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus priimti sprendimai, kuriais užbaigiamas procesas nurodytose dviejose bylose.

13 2013 m. sausio 21 d. ieškovai pateikė pastabas, kuriose ginčijo *lis pendens* grindžiamą prieštaravimą ir neprieštaravo bylos sustabdymui.

14 2013 m. birželio 6 d. Tarnautojų teismo pirmosios kolegijos pirmininko nutartimi bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas, kol bus priimti sprendimai, kuriais užbaigiamas procesas bylose T-401/11 P ir T-494/11.

15 Sprendime dėl apeliacinio skundo Bendrasis Teismas konstatavo, kad 2008 m. vasario 25 d. pradinis prašymas atlyginti žalą (žr. šio sprendimo 2 punktą) taip pat apėmė neturtinės žalos atlyginimą (sprendimo dėl apeliacinio skundo 111 punktas). Sprendime dėl peržiūros Teisingumo Teismas nurodė, kad šis Bendrojo Teismo atliktas Tarnautojų teismo padarytos teisės klaidos vertinimas laikytinas galutiniu (sprendimo dėl peržiūros 63 punktas ir sprendimo, priimto grąžinus bylą, 18 punktas).

16 Priėmus sprendimą dėl peržiūros ir grąžinus bylą nagrinėti Bendrajam Teismui, 2016 m. sausio 21 d. Tarnautojų teismo antrosios kolegijos pirmininkas vėl nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas sprendimas, kuriuo užbaigiamas procesas byloje T-401/11 P RENV RX. 2016 m. sausio 8 d. pastabose dėl sustabdymo ieškovai informavo Bendrąjį Teismą apie Livio Missir, nužudyto pareigūno tėvo, mirtį ir apie tai, kad jo paveldėtojai perima jo teises ir ketina tęsti procesą.

17 2016 m. rugsėjo 2 d. pagal 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2016/1192 dėl jurisdikcijos perdavimo Bendrajam Teismui kaip pirmajai instancijai spręsti Europos Sąjungos ir jos tarnautojų ginčus (OL L 200, 2016, p. 137) 3 straipsnį ši byla buvo perduota Bendrajam Teismui tos stadijos, kurios ji buvo 2016 m. rugpjūčio 31 d. Ji buvo užregistruota numeriu T-502/16 ir paskirta aštuntajai kolegijai.

18 2018 m. sausio 25 d., suėjus sprendimo, priimto grąžinus bylą, peržiūros terminui, Bendrasis Teismas paprašė šalių pateikti pastabas dėl šio sprendimo paskelbimo pasekmių nagrinėjamai bylai.

19 Komisija ir ieškovai įvykdė šį prašymą pateikdami dokumentus, kuriuos Bendrojo Teismo kanceliarija gavo atitinkamai 2018 m. vasario 7 ir 9 d.

20 Savo pastabose ieškovai nurodė, kad nors pastabų pateikimo dieną tam tikra žala jau buvo atlyginta priimtais teismo sprendimais, reikia įvertinti kitą šiame ieškinyje nurodytą žalą, t. y. neturtinę žalą, kurią patyrė Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin, Stefano Missir ir Maria Letizia Missir, atitinkamai nužudyto pareigūno motina, brolis ir sesuo.

21 2018 m. vasario 7 d. pastabose Komisija dėl jau priimtais sprendimais atlygintos tam tikros žalos padarė tas pačias išvadas kaip ir ieškovai.

22 Dėl Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin, Livio Missir sutuoktinės, patirtos neturtinės žalos Komisija nurodė, kad prašymas ją atlyginti yra nepriimtinas, nes pateiktas pavėluotai.

23 Dėl Stefano Missir ir Maria Letizia Missir, Alessandro Missir brolio ir sesers, patirtos neturtinės žalos Komisija nurodė, kad šių ieškovų negalima laikyti asmenimis, kuriems taikomi PTN. Kalbėdama apie šią žalą, ji nurodė, kad Bendrasis Teismas, kaip „tarnautojų bylas nagrinėjantis teismas“, neturi jurisdikcijos jos nagrinėti, o su ja susijęs ieškinys yra nepriimtinas. Kad ir kaip būtų, reikalavimai atlyginti žalą pateikti pavėluotai.

24 2018 m. birželio 7 d. Bendrojo Teismo nutartimi pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 130 straipsnio 7 dalį nepriimtinumu dėl *lis pendens* grindžiamą prieštaravimą, pareikštą 2012 m. gruodžio 19 d., nuspręsta nagrinėti nagrinėjant bylą iš esmės.

25 2018 m. birželio 12 d. Bendrojo Teismo kanceliarijos raštu Bendrasis Teismas paprašė Komisijos atsiliepime į ieškinį nurodyti, ar ji palaiko šį nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, ir paprašė ieškovų pateikti pastabas dėl ieškinio priimtinumo atsižvelgiant į terminus.

26 Šalys įvykdė šiuos prašymus 2018 m. liepos 25 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktais dokumentais.

27 Komisija atsiliepime į ieškinį nurodė atsisakanti ieškinio nepriimtinumu dėl *lis pendens* grindžiamo prieštaravimo, per teismo posėdį ji patvirtino šį atsisakymą. Bendrasis Teismas į tai atsižvelgė.

28 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

– pripažinti, kad ieškinys iš dalies neteko dalyko, o likusią jo dalį atmesti kaip nepriimtiną arba, nepatenkinus šio reikalavimo, kaip nepagrįstą,

– priteisti iš ieškovų bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Dėl ginčo dalyko

29 Dėl šio sprendimo 11 punkte nurodyto pirmojo reikalavimo, kad Bendrasis Teismas panaikintų 2012 m. liepos 26 d. paskyrimų tarnybos sprendimą, reikia priminti, kad sprendimas, kuriuo administracija išdėsto savo poziciją dėl ieškovų reikalavimų atlyginti žalą, yra sudedamoji administracinės procedūros, vykusios prieš pareiškiant ieškinį dėl atsakomybės Bendrajame Teisme, dalis ir juo ieškovams suteikiama galimybė kreiptis į Bendrąjį Teismą reikalaujant žalos atlyginimo. Todėl šioje byloje pateiktas reikalavimas dėl panaikinimo negali būti vertinamas atskirai nuo reikalavimo atlyginti žalą (šiuo klausimu žr. 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Gill / Komisija*, T-90/95, EU:T:1997:211, 45 punktą ir pirmosios instancijos teismo sprendimo 71 ir 72 punktus).

30 Be to, iš bylos medžiagos matyti (ir šalys dėl to sutarė per teismo posėdį), kad ieškinyje išdėstyti antrasis, trečiasis ir septintasis reikalavimai, pakartoti šio sprendimo 11 punkte, buvo išnagrinėti sprendime, priimtame grąžinus bylą. Taigi dėl šių reikalavimų sprendimo priimti nereikia. Lieka išnagrinėtini šio sprendimo 11 punkte pakartotus ieškinio ketvirtąjį, penktąjį ir šeštąjį reikalavimus atlyginti patirtą žalą.

31 Taigi laikytina, kad šiuo ieškiniu iš esmės siekiama neturtinės žalos, nurodytos ketvirtajame, penktajame ir šeštajame reikalavimuose, atlyginimo.

Dėl ieškinio priimtinumo

32 Kadangi ieškinys buvo pareikštas remiantis SESV 270 straipsniu, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar ieškovai turėjo *locus standi* pagal šią nuostatą. Komisija ginčija nužudyto pareigūno brolio ir sesers *locus standi*.

Dėl ieškovų „locus standi“ pagal SESV 270 straipsnį

(Praleista)

38 Komisija pagrįstai neginčija, kad nužudyto pareigūno motina turi *locus standi*. Kaip to reikalaujama pagal PTN 91 straipsnio 1 dalį, nužudyto pareigūno motina yra „asmuo, kuriam taikomi PTN“, pavyzdžiui, jų 73 straipsnis, kuriame nurodyti pareigūno tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai. Taigi šiuo atveju ji turėjo *locus standi* pagal SESV 270 straipsnį.

39 Komisija ginčija, kad žuvusio pareigūno broliai ir seserys yra asmenys, „kuriems taikomi PTN“, kaip tai suprantama pagal šių nuostatų 91 straipsnio 1 dalį. Ji pažymi, kad PTN 73 straipsnio 2 dalies a punkte neminimi žuvusio pareigūno šoninės linijos giminaičiai, jame tik nurodyti tiesiųjų aukštutinės ir žemutinės linijų giminaičiai. Aplinkybė, kad broliams ir seserims gali būti taikomos kitos PTN nuostatos, šiuo atveju neturi reikšmės. Komisija priduria, kad, priešingai, nei teigia ieškovai, tai, kad negali būti atlyginta šiame ieškinyje nurodyta neturtinė žala, neprieštarauja sprendimo, priimto grąžinus bylą, 198 punktui.

40 Primintina, kad PTN siekiama reglamentuoti Sąjungos institucijų ir jų pareigūnų teisinius santykius nustatant abipuses teises ir pareigas ir tam tikriems pareigūno šeimos nariams pripažįstant teises, kuriomis jie gali remtis Sąjungos atžvilgiu (sprendimo dėl peržiūros 31 punktas).

41 PTN 91 straipsnio 1 dalyje nurodyta Sąjungos teismo jurisdikcija nagrinėti Sąjungos viešosios tarnybos ginčus; jame nustatyta, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso „bet kuris“ Sąjungos ir „asmens, kuriam taikomi šie [PTN]“, ginčas dėl tokio asmens nenaudai priimto akto, kaip jis suprantamas pagal PTN 90 straipsnio 2 dalį, teisėtumo. Pagal PTN 90 straipsnio 2 dalį „bet kuris asmuo, kuriam taikomi šie [PTN]“, gali paduoti paskyrimų tarnybai skundą dėl jo nenaudai priimto akto (sprendimo dėl peržiūros 32 punktas).

42 Tam, kad ieškinys, pareikštas pagal PTN 91 straipsnį ir SESV 270 straipsnį, būtų pripažintas priimtinu, jis turi būti susijęs su Sąjungos ir asmens, kuriam taikomi PTN, ginču (šiuo klausimu žr. 1994 m. spalio 27 d. Sprendimo *C / Komisija*, T-47/93, EU:T:1994:262, 21 punktą; 2011 m. rugsėjo 6 d. Nutarties *Alionescu / EPSO*, T-282/11, EU:T:2011:425, 4–9 punktus ir 2014 m. balandžio 9 d. Nutarties *Colart ir kt. / Parlamentas*, F-87/13, EU:F:2014:53, 39 punktą).

43 Reikia pažymėti, kad PTN 73 straipsnyje ir Bendrosiose taisyklėse dėl Sąjungos pareigūnų draudimo nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų nustatyta pareigūnų, laikinųjų tarnautojų ir sutartininkų garantijų sistema, apimanti draudimą nuo profesinės ligos ir nelaimingų atsitikimų rizikos.

44 Pagal šią garantijų sistemą, kuri taikoma pareigūnui, – Bendrųjų taisyklių dėl Sąjungos pareigūnų draudimo nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų 1 straipsnyje jis vadinamas „apdraustuoju“, – numatyta, kad apdraustojo pareigūno mirties atveju jam skirtos išmokos mokamos jo sutuoktiniui ir vaikams, jiems nesant – kitiems pareigūno tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams, pastariesiems nesant – pareigūno tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiams, o jeigu jų nėra, – institucijai.

45 Neginčijama, kad šoninės linijos giminaičiai, t. y. broliai ir seserys, nėra įtraukti į asmenų, kuriems pareigūno mirties atveju gali būti išmokėtos jam skirtos išmokos, eiliškumo sąrašą.

46 Vis dėlto broliai ir seserys nurodyti kitose PTN nuostatose, pavyzdžiui, 40, 42b ir 55a straipsniuose. Šie straipsniai suteikia pareigūnui galimybę išeiti atostogų dėl asmeninių priežasčių ar atostogų dėl šeiminių priežasčių arba dirbti ne visą darbo laiką, taip pat tam, kad jis galėtų padėti sutuoktiniui, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiui, tiesiosios žemutinės linijos giminaičiui, broliui ar seseriai, sergančiam sunkia liga arba turinčiam sunkią negalią.

47 Komisija teigia, kad PTN 40, 42b ir 55a straipsniai šiuo atveju neturi reikšmės, nes jie netaikomi pareigūnui, kuriam gyvybė atimta dėl to, kad institucija neįvykdė pareigos užtikrinti saugumą, o tai lėmė žalos atlyginimo išmokų mokėjimą. Ji taip pat pažymi, kad nagrinėjamu atveju šios nuostatos nebuvo taikomos. Komisija mano, kad klaidinga taikyti požiūrį, pagal kurį tik tikrinama, ar PTN yra nuostatų, nurodančių asmenis, kuriems paskyrimų tarnyba potencialiai ar net netiesiogiai turi pareigas, visiškai nesusijusias su pateiktu reikalavimu atlyginti žalą. Kaip Teisingumo Teismas priminė 1986 m. spalio 8 d. Sprendimo *Leussink / Komisija* (169/83 ir 136/84, toliau – Sprendimas *Leussink*, EU:C:1986:371) 22 punkte, reikalavimo atlyginti neturtinę žalą pagal SESV 270 straipsnį dalykas gali būti tik ginčai dėl žalos, už kurią Komisija „gali būti pripažinta atsakinga kaip darbdavė“, atlyginimo; papildomai galima prašyti išmokų pagal PTN 73 straipsnį. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad neturtinė

žala, kurią prašoma atlyginti papildomai išmokant PTN 73 straipsnyje nurodytas išmokas, bet kuriuo atveju negali būti atlygina du kartus, kaip tai priminė Bendrasis Teismas sprendimo, priimto grąžinus bylą, 195 straipsnyje. Jei būtų patenkintas Alessandro Missir brolio ir sesers reikalavimas atlyginti neturtinę žalą, žala būtų atlyginta du kartus, nes, kaip jie patys nurodė, šis reikalavimas grindžiamas „tokiomis pačiomis prielaidomis“ kaip tos, kuriomis remdamasis Bendrasis Teismas nurodė, kad turi būti atlyginta Alessandro Missir tėvo ir keturių vaikų neturtinė žala, ir kuriomis remdamasi Komisija nurodo „tą patį žalą sukėlusį įvykį“, t. y. Alessandro Missir mirtį.

48 Reikia pažymėti, kad Komisijos prieštaravimuose ieškinio priimtinumo klausimas persipina su jo pagrįstumo klausimu.

49 Šiame ieškinio nagrinėjimo etape reikia ne išnagrinėti tai, ar jis yra pagrįstas, bet nustatyti, ar Alessandro Missir brolis ir sesuo galėjo kreiptis į Sąjungos teismą pagal SESV 270 straipsnį, ar turėjo pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo pagal SESV 268 straipsnį.

50 Šiuo klausimu, kaip jau buvo nurodyta, reikia pažymėti, kad kriterijus, lemiantis naudojimąsi SESV 270 straipsnyje, o ne SESV 268 straipsnyje įtvirtinta procesine priemone, yra sąlyga, kad asmeniui taikomi PTN (PTN 91 straipsnio 1 dalis).

51 Sąlyga, kad asmeniui taikomi PTN, negali būti laikoma įvykdyta vien dėl to, kad ieškovas nurodytas PTN, nesvarbu kokiu pagrindu. Reikia, kad ieškovas PTN būtų nurodytas tokiu pagrindu, kuris atspindėtų jo reikšmingą sąsają su aktu, kurį jis ginčija, arba ryšį su pareigūnu, dėl kurio interesų pažeidimo jis galėtų asmeniškai patirti žalos.

52 Taip yra ne tik pareigūno tiesiųjų žemutinės ir aukštutinės linijų giminaičių, sutuoktinio, bet ir jo brolių ir seserų atveju.

53 Šiems asmenims „taikomi [PTN]“– ar tai būtų jų 73 straipsnis, ar 40, 42b ir 55a straipsniai – būtent dėl to, kad teisės aktų leidėjas konkrečiose PTN nuostatose norėjo atsižvelgti į jų artimus ryšius su pareigūnu.

54 Tai, kad Alessandro Missir nužudymo metu nei jo, nei jo brolio, nei sesers situacija nebuvo viena iš numatytų PTN 40, 42b ir 55a straipsniuose, neturi jokios įtakos brolystės ryšiams pripažinti. Taigi šios PTN nuostatos yra svarbios ne dėl to, kad jos atitinka konkrečią šalių situaciją klostantis faktinėms bylos aplinkybėms (šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ieškovai nereikalauja jokios kompensacijos dėl to, kad prarado paramą, kuri jiems buvo teikiama dėl jų negalios), o dėl to, kad jos parodo, jog PTN pripažįstami pareigūnų ir jų brolių ir seserų šeimos ryšiai.

55 Tokią išvadą patvirtina Teisingumo Teismo vertinimas, pagal kurį „Tarnautojų teismas turi jurisdikciją *ratione materiae* nagrinėti <…> bet kurio kito asmens, kuris nėra pareigūnas, tačiau kuriam PTN taikomi dėl jį su pareigūnu siejančių šeimos ryšių, pareikštą ieškinį dėl žalos atlyginimo, jeigu ginčas kilo dėl darbo santykių, siejančių šį pareigūną su atitinkama institucija, atsižvelgiant į tai, kad Teisingumo Teismo statuto I priedo 1 straipsniu, sietinu su SESV 270 straipsniu ir PTN 91 straipsniu, Tarnautojų teismui suteikiama jurisdikcija nagrinėti „bet kurį“ Sąjungos ir bet kurio „asmens, kuriam taikomi [PTN]“, ginčą <…>“ (sprendimo dėl peržiūros 41 ir 42 punktai).

56 Taigi, priešingai, nei iš esmės Bendrajame Teisme teigė Komisija, į kitas nei 73 straipsnis PTN nuostatas, t. y. tas, kuriose pripažįstamas šeimos ryšys su žuvusiu pareigūnu, gali būti atsižvelgta siekiant nustatyti, ar asmeniui „taikomi [PTN]“.

57 Vadinasi, broliai ir seserys turi būti laikomi asmenimis, „kuriems taikomi [PTN]“, siekiant nustatyti teisių gynimo priemonę, kuria jie gali pasinaudoti, kai ketina reikalauti atlyginti neturtinę žalą, patirtą dėl brolio pareigūno ar sesers pareigūnės mirties, už kurią, anot jų, atsakinga institucija.

58 Reikia pažymėti, kad Komisijos padaryta nuoroda į Sprendimo *Leussink* 22 punktą (žr. šio sprendimo 47 punktą) susijusi ne su ieškinio priimtinumo, bet su jo pagrįstumo klausimu. Todėl į šią nuorodą nereikia kreipti dėmesio nagrinėjant priimtinumo klausimą. Antra, reikia priminti, kad, kaip Teisingumo Teismas pažymėjo sprendime dėl peržiūros (45 punktas), Sprendime *Leussink* jis pripažino, jog pareigūno šeimos narių pagal EEB sutarties 178 straipsnį (dabar – SESV 268 straipsnis) pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo, kuriuo siekiama šių šeimos narių dėl pareigūno nelaimingo atsitikimo darbe patirtos neturtinės žalos atlyginimo, priskirtinas su viešąja tarnyba susijusių bylų kategorijai. Kaip Teisingumo Teismas patikslino sprendimo dėl peržiūros 45 punkte, Sprendimo *Leussink* 25 punkte, kuriame buvo sprendžiamas bylinėjimosi išlaidų klausimas, jis rėmėsi tuo metu galiojusios redakcijos Procedūros reglamento 70 straipsniu, pagal kurį tarnautojų bylose institucijos pačios padengia savo bylinėjimosi išlaidas, nes, nors nagrinėjamas ieškinys buvo pareikštas pagal EEB sutarties 178 straipsnį, jo pareiškimą lėmė atitinkamo pareigūno ir institucijos, kurioje jis dirbo, santykiai.

59 Pažymėtina, kad Komisijos padaryta nuoroda į žalos atlyginimą du kartus taip pat susijusi tik su ieškinio esme. Be to, šiuo atveju negalima kalbėti apie tos pačios žalos atlyginimą du kartus, nes Alessandro Missir brolio ir sesers nurodyta neturtinė žala yra jų asmeniškai patirta žala, kuri nesutampa su kitų šeimos narių patirta žala.

60 Komisijos argumentą, kad PTN 73 straipsnio 2 dalies a punktas yra nuostata, kurioje, kaip Teisingumo Teismas pažymėjo sprendimo dėl peržiūros 34 punkte, nurodytos asmenų, turinčių teisę reikalauti papildomo žalos atlyginimo, „kai institucija yra atsakinga už žalą, o išmokos, mokamos pagal PTN 73 straipsnį, nėra pakankamos, kad būtų užtikrintas visiškas patirtos žalos atlyginimas“, kategorijos, reikia atmesti dėl toliau nurodomų priežasčių.

61 Tai, kad PTN 73 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyti asmenys, t. y. mirusio pareigūno sutuoktinis ir vaikai arba, jų nesant, kiti tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai, arba, jiems nesant, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai, gali pagal SESV 270 straipsnį reikalauti papildomo žalos atlyginimo, jei mano, kad, pirma, išmokėtos išmokos nekompensuoja visos jų patirtos žalos ir, antra, administracija yra atsakinga už jų patirtą žalą, nereiškia, kad broliai ir seserys, kurie nėra nurodyti PTN 73 straipsnyje esančiame eiliškumo sąraše, taigi nėra potencialūs šiame straipsnyje nurodytų išmokų gavėjai, bet yra nurodyti kitose PTN nuostatose, atspindinčiose svarbų ryšį su mirusiu pareigūnu, neturi galimybės pagal SESV 270 straipsnį prašyti atlyginti jų asmeniškai patirtą žalą.

62 Kaip jau buvo nurodyta, broliams ir seserims „PTN taikomi“ dėl jų šeimos ryšio su mirusiu pareigūnu.

63 Taigi reikia atmesti Komisijos pateiktą Alessandro Missir brolio ir sesers ieškinio nepriimtinumu dėl to, kad jie neturi *locus standi* pagal SESV 270 straipsnį, grindžiamą prieštaravimą.

64 Toliau reikia išnagrinėti, ar ieškovai reikalavimą atlyginti žalą pateikė per nustatytą terminą.

Dėl ieškinio priimtinumo atsižvelgiant į terminą

65 Komisija tvirtina, kad ieškinys nepriimtinas, nes reikalavimas atlyginti žalą pateiktas praėjus protingam terminui. Niekas nekliudė Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin ir Alessandro Missir broliui ir seseriai reikalavimą atlyginti neturtinę žalą pateikti bent 2009 m., kai buvo pareikštas ieškinys byloje F-50/09. Šioje byloje pateiktus reikalavimus atlyginti neturtinę žalą buvo galima pateikti ikiteisminėje bylos F-50/09 stadijoje, vėlesniuose šios bylos nagrinėjimo teisme etapuose, kuriems pasibaigus priimtas pirmosios instancijos teismo sprendimas, ar vykstant apeliacinio skundo nagrinėjimui.

66 2018 m. liepos 25 d. pastabose ieškovai visų pirma atkreipia dėmesį į tai, kad pats nepriimtinumo dėl pavėluoto ieškinio pateikimo pagrindas Komisijos buvo nurodytas per vėlai, 2018 m. vasario 14 d., t. y. praėjus daugiau nei penkeriems metams po to, kai pasibaigė Tarnautojų teismo procedūros reglamento

78 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas, taikomas pareiškiant šį ieškinį. Dėl šios priežasties yra nepriimtinas pats nepriimtinumo pagrindas. Šis per vėlai nurodytas nepriimtinumo pagrindas yra juolab nepagrįstas, atsižvelgiant į tai, kad 2012 m. gruodžio 19 d. Komisija per Tarnautojų teismo procedūros reglamento 78 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą jau buvo pateikusi kitą nepriimtinumu dėl *lis pendens* grindžiamą prieštaravimą, nors visa informacija jau buvo prieinama. Senatis yra nepriimtinumo pagrindas, kuris, skirtingai nuo procesinių terminų, nėra imperatyvus. Ja negalima remtis bet kuriame proceso etape. Todėl ieškovai prašo Bendrojo Teismo pripažinti 2018 m. vasario 14 d. Komisijos nurodytą nepriimtinumo pagrindą nepriimtinu.

67 Ieškovai tvirtina, kad nužudyto pareigūno motinos, brolio ir sesers reikalavimas atlyginti žalą pareikštas per protingą terminą.

68 Dėl Komisijos nurodyto nepriimtinumo pagrindo pobūdžio reikia priminti, kad Teisingumo Teismas bylose dėl deliktinės atsakomybės yra nusprendęs, jog negali *ex officio* tikrinti, ar laikytasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio 1 dalyje nustatyto senaties termino, nes šį klausimą turi iškelti suinteresuotoji šalis (1989 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Roquette frères / Komisija*, 20/88, EU:C:1989:221, 12 punktas; 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 51 punktas ir 2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Marchiani / Parlamentas*, C-566/14 P, EU:C:2016:437, 94 punktas).

69 Ši Teisingumo Teismo jurisprudencija *mutatis mutandis* taikytina senačiai, suėjusiai pasibaigus protingam terminui, per kurį, remiantis jurisprudencija, turi būti pateiktas reikalavimas atlyginti žalą, grindžiamas PTN. Iš esmės, jeigu apibrėžtos trukmės (penkerių metų) senaties terminas nėra imperatyvus, nes turi įtakos subjektinei teisei reikalauti atlyginti patirtą žalą ir jo funkcija yra užtikrinti šalių apsaugą (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 52–54 punktus), tai juolab toks nėra neapibrėžtos trukmės senaties terminas (protingas terminas). Abiem atvejais kalbama apie subjektinės teisės reikalauti atlyginti žalą senatį ir apie tą pačią šalių apsaugos funkciją.

70 Kadangi Komisijos nurodytas nepriimtinumo pagrindas, grindžiamas protingo termino nesilaikymu pateikiant reikalavimą atlyginti žalą, nėra viešąja tvarka grindžiamas klausimas, kurį Bendrasis Teismas turėtų nagrinėti *ex officio*, pirmiausia reikia išnagrinėti ieškovų prieštaravimą, grindžiamą tuo, kad pats šis nepriimtinumo pagrindas buvo nurodytas per vėlai.

71 Motyvuodami savo prieštaravimą, grindžiamą tuo, kad nepriimtinumo pagrindas nurodytas per vėlai, ieškovai remiasi 2012 m. galiojusios redakcijos Tarnautojų teismo procedūros reglamento 78 straipsnio 1 dalimi, kuri buvo suformuluota taip:

„Šalis, kuri kreipiasi į Tarnautojų teismą prašydama priimti sprendimą dėl nepriimtinumo, dėl kompetencijos trūkumo arba dėl kito atskirojo procesinio klausimo, nepradedant bylos nagrinėti iš esmės, savo prašymą pateikia atskiru dokumentu per vieną mėnesį nuo ieškinio įteikimo.“

72 Reikia pažymėti, kad šioje nuostatoje įtvirtintas termino reikalavimas susijęs su konkrečiu atveju, kai šalis prašė Tarnautojų teismo priimti sprendimą nepradedant bylos nagrinėti iš esmės. Taigi šia nuostata atsakovei nebuvo draudžiama Tarnautojų teisme remtis tuo, kad ieškinys pareikštas pavėluotai, prireikus tik atsiliepimo į ieškinį stadijoje.

73 Be to, reikia pažymėti, kad nors Tarnautojų teismo procedūros reglamento 78 straipsnis buvo taikytas, kai Komisija, užuot pateikusi atsiliepimą į ieškinį, 2012 m. pagal šią nuostatą atskiru dokumentu pateikė nepriimtinumu dėl *lis pendens* grindžiamą prieštaravimą, iš Reglamento Nr. 2016/1192 3 straipsnio matyti, kad Bendrajam Teismui perduotos bylos toliau nagrinėjamos tokios stadijos, kokios jos buvo 2016 m. rugpjūčio 31 d., laikantis šio teismo Procedūros reglamento.

74 Nagrinėjamu atveju perduodant ieškinį byloje F-132/12 Bendrajam Teismui, procesas, – kuris, Tarnautojų teismui neprijungus nepriimtinumu dėl *lis pendens* grindžiamo prieštaravimo prie bylos nagrinėjimo iš esmės, vyko tik dėl nurodyto prieštaravimo, pateikto 2012 m., – buvo sustabdytas, iki buvo priimtas sprendimas grąžinus bylą.

75 Vadinasi, tai, kad Komisija 2012 m. gruodžio 19 d. atskiru dokumentu pateikė nepriimtinumu dėl *lis pendens* grindžiamą prieštaravimą, visiškai nereiškia, kad Bendrajame Teisme ji negalėjo atsiliepimo į ieškinį stadijoje pateikti nepriimtinumo pagrindo, grindžiamo tuo, kad reikalavimas atlyginti žalą pateiktas pavėluotai.

76 Nagrinėjamu atveju Komisija rėmėsi tuo, kad reikalavimas atlyginti žalą pateiktas pavėluotai – 2018 m. vasario mėn., kai buvo atnaujintas bylos nagrinėjimas. Šios bylos aplinkybėmis, kurias atspindi jos procesiniai ypatumai ir ypač kelis kartus sustabdytas bylos nagrinėjimas, reikia daryti išvadą, kad 2018 m. vasario mėn. prieš pateikiant atsiliepimą į ieškinį remtis tuo, kad prašymas atlyginti žalą pateiktas pavėluotai, nebuvo per vėlai. Kadangi ieškovų prieštaravimas, grindžiamas Komisijos per vėlai pateiktu nepriimtinumo pagrindu, yra nepagrįstas, reikia išnagrinėti šį nepriimtinumo pagrindą, grindžiamą pavėluotai pateiktu reikalavimu atlyginti žalą.

77 Pagal suformuotą jurisprudenciją visus reikalavimus, kuriais siekiama iš Sąjungos gauti atlyginimą už jos padarytą žalą, pareigūnas ar tarnautojas privalo pateikti institucijai per protingą terminą, skaičiuojamą nuo tada, kada jis sužinojo apie situaciją, dėl kurios skundžiasi. Termino protingumą reikia vertinti atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes ir, visų pirma, į bylos svarbą suinteresuotajam asmeniui, jos sudėtingumą, taip pat dalyvaujančių šalių elgesį (2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Arango Jaramillo ir kt. / EIB* (peržiūra), C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 28 punktas; taip pat žr. 2014 m. vasario 25 d. Nutarties *Marcuccio / Komisija*, F-118/11, EU:F:2014:23, 87 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

78 Nors penkerių metų ieškinio dėl deliktinės atsakomybės senaties terminas, nurodytas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje, netaikytinas Sąjungos ir jos tarnautojų ginčams, pagal suformuotą jurisprudenciją, vertinant, ar reikalavimas buvo pateiktas per protingą terminą, į šį terminą reikia atsižvelgti lyginamuoju aspektu (žr. 2014 m. vasario 25 d. Nutarties *Marcuccio / Komisija*, F-118/11, EU:F:2014:23, 88 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

79 Šioje byloje reikalavimas atlyginti žalą buvo pateiktas 2011 m. rugsėjo 17 d., t. y. praėjus penkeriems metams po to, kai Alessandro Missir buvo nužudytas. Be to, reikia pažymėti, kad, kaip matyti tiek iš ikiteisminės šios bylos nagrinėjimo procedūros, tiek iš nuo 2009 m. vykusių ankstesnių procesų, kurie užbaigti 2017 m. sprendimu, priimtu grąžinus bylą, byla yra svarbi žmogiškuoju, finansiniu ir teisės požiūriais, ji yra gana sudėtinga, bent jau tokia buvo 2011 m. rugsėjo 17 d. teikiant reikalavimą atlyginti žalą. Galiausiai, priešingai, nei teigia Komisija, vertinant, ar reikalavimas atlyginti žalą pateiktas pavėluotai, reikia remtis ne tiek kriterijumi, ar reikalavimas galėjo būti pateiktas anksčiau, kiek kriterijumi, ar, atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, jis buvo pateiktas per protingą terminą. Atsižvelgus į visas aplinkybes, susijusias su bylos sudėtingumu ir jos reikšme, darytina išvada, kad reikalavimas atlyginti žalą atitinka šį kriterijų. Taigi ieškinys nelaikytinas pateiktu pavėluotai.

80 Tokiomis aplinkybėmis reikia atmesti Komisijos pateiktą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą.

Dėl esmės

Dėl reikalavimo atlyginti neturtinę žalą, patirtą Alessandro Missir motinos

(Praleista)

87 Reikia pažymėti, kad, kaip nurodo šalys, Alessandro Missir motinos Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin situacija yra identiška Alessandro Missir tėvo, kurio neturtinė žala, patirta dėl sūnaus nužudymo, buvo įvertinta 50 000 EUR ir pripažinta Bendrojo Teismo sprendime, priimtame grąžinus bylą, situacijai.

88 Šiomis aplinkybėmis taikant principus, kuriuos Bendrasis Teismas taikė sprendime, priimtame grąžinus bylą (204 ir 205 punktai), ir *ex æquo et bono* įvertinus Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin patirtą žalą reikia priteisti iš Komisijos *in solidum* šiai ieškovei 50 000 EUR neturtinės žalos, patirtos dėl sūnaus nužudymo, atlyginimą ir atmesti likusią reikalavimo atlyginti žalą dalį.

Dėl reikalavimo atlyginti neturtinę žalą, patirtą Alessandro Missir brolio ir sesers

(Praleista)

127 Nustatyta, kad Alessandro Missir brolis ir sesuo, dėl kurių negalima pagrįstai užginčyti ir, beje, nebuvo ginčyta, kad jie galėjo patirti psichinių kančių dėl brolio mirties, pagal taikytiną procedūrą iš pradžių turėjo pateikti prašymą atlyginti žalą pagal PTN, o vėliau prireikus – pareikšti ieškinį pagal SESV 270 straipsnį, o ne pagal SESV 268 straipsnį. Išsiaiškinus, kokia procesinė teisių gynimo priemonė taikytina, kyla klausimas, ar Alessandro Missir brolis ir sesuo gali pagrįstai reikalauti iš Komisijos atlyginti žalą už psichines kančias.

128 Komisija šiuo klausimu pateikia tam tikrus prieštaravimus dėl esmės.

129 Komisija teigia, kad PTN 73 straipsnyje, kaip jis išaiškintas jurisprudencijoje, apibrėžtas asmenų, galinčių gauti žalos, patirtos dėl pareigūno mirties, atlyginimą, ratas. Tai gali būti sutuoktinis, tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai, nes jiems taikomas PTN 73 straipsnis. Tokio atlyginimo negali gauti broliai ir seserys, nes jiems šis straipsnis netaikomas.

130 Komisija pažymi, kad bendrų valstybėms narėms teisės principų vaidmuo taikant PTN yra užpildyti galimas spragas, kylančias dėl to, kad teisės aktų leidėjas nereglamentavo tam tikro klausimo. Nagrinėjamu atveju PTN 73 straipsnio, kaip jis taikomas jurisprudencijoje, negalima laikyti nereglamentuojančiu konkretaus klausimo, tačiau pagal jį tik šioje nuostatoje nurodyti asmenys gali gauti neturtinės žalos atlyginimą pareigūno mirties atveju. Savo pozicijai pagrįsti Komisija remiasi sprendimu dėl peržiūros (jo 33 ir 34 punktais).

131 Be to, Komisija nurodo sprendimo, priimto grąžinus bylą, 134–136 ir 158 punktus, kuriuose daroma nuoroda į Sprendimą *Leussink* ir 1999 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Lucaccioni / Komisija* (C-257/98 P, toliau – Sprendimas *Lucaccioni)*, sprendimo, priimto grąžinus bylą, 191, 194, 195 ir 201 punktus ir Sprendimo *Lucaccioni* 22 punktą.

132 Komisija, remdamasi nurodyta jurisprudencija, daro išvadą, kad jurisprudencijoje teisė į žalos, patirtos dėl sveikatos sutrikimų, atlyginimą atsiranda tik tiek, kiek tai susiję su „papildomu“ neturtinės žalos atlyginimu, be paskyrimų tarnybos jau sumokėto pagal PTN 73 straipsnį.

133 Dėl šios priežasties, Komisijos teigimu, kadangi žuvusio pareigūno broliai ir seserys nėra asmenys, kuriems taikoma ši nuostata, taigi negali reikalauti „papildomo“ atlyginimo, nes neturi teisės į pagrindinį atlyginimą, jie neturi jokios teisės į neturtinės žalos atlyginimą.

134 Visų pirma reikia pažymėti, kad nuoroda į sprendimo dėl peržiūros 33 ir 34 punktus netinkama.

135 Šiuose punktuose aptariama Tarnautojų teismo jurisdikcija *rationae personae* nagrinėti asmenų, kuriems taikomi PTN, ieškinius. Teisingumo Teismas konstatavo, kad tėvui ir vaikams PTN taikomi. Iš to jis padarė išvadą, kad Tarnautojų teismas turi jurisdikciją. Taigi buvo nagrinėjamas

kompetentingo teismo nustatymo klausimas, o ne tai, kas gali gauti žalos atlyginimą – šioje byloje nagrinėjamas klausimas dėl esmės. Be to, sprendimo dėl peržiūros 35 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad klausimas dėl esmės, ar pareigūno tėvas ir vaikai iš tikrųjų turi teisę į PTN nustatytas išmokas, nėra svarbus nustatant Tarnautojų teismo jurisdikciją. Priešingu atveju, prieš nusprendžiant dėl jurisdikcijos, reikėtų išnagrinėti ieškinio pagrįstumo klausimą. Taigi Komisijos nuorodą į sprendimo dėl peržiūros 34 punktą grindžiant teiginį, kad PTN 73 straipsniu ribojamas asmenų, turinčių teisę gauti žalos atlyginimą, ratas, reikia pripažinti netinkama.

136 Šio sprendimo 131 punkte minėtas nuorodas taip pat reikia pripažinti netinkamomis, nes nė vienas iš sprendimų (bylos *Leussink, Lucaccioni, Missir Mamachi)*, kuriais remiasi Komisija, nebuvo susijęs su broliais ir seserimis ir toks atvejis netgi nebuvo juose paminėtas. Nurodyti sprendimai buvo susiję tik su tiesiųjų aukštutinės ir žemutinės linijų giminaičiais.

137 Sprendime, priimtame grąžinus bylą (131–136 punktai), dėl sprendimų *Leussink* ir *Lucaccioni* nurodyta:

„131. Byloje, kurioje priimtas [Sprendimas *Leussink*], Teisingumo Teismo prašyta nuspręsti, ar [kaip teigė Komisija šio sprendimo 10 punkte] PTN 73 straipsnyje ir teisės aktuose nustatytas nelaimingų atsitikimų rizikos draudimas yra išsami žalos atlyginimo sistema, kuri reiškia, kad, įvykus nelaimingam atsitikimui, negali būti pareikšti jokie kiti reikalavimai [dėl žalos atlyginimo] pagal *ius commune* principus. G. Leussink, jo sutuoktinė ir keturi vaikai pateikė papildomą prašymą dėl žalos atlyginimo, teigdami, kad PTN 73 straipsnyje nustatyta išmoka padengė tik nelaimingo atsitikimo ekonominius padarinius, bet neapėmė jų patirtos neturtinės žalos. Pirmiausia, to sprendimo 11 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad PTN 73 straipsnyje nustatytas draudimas yra bendrasis įmokomis grindžiamas draudimas nuo nelaimingų atsitikimų tarnybos ir ne tarnybos metu, o teisė į išmoką nesusijusi su nelaimingą atsitikimą sukėlusiu subjektu ir jo atsakomybe. Tada to sprendimo 13 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad, jeigu nėra jokių konkrečių nuostatų, reglamentuojančių papildomų prašymų teikimą institucijai, iš to negalima daryti išvados, kad pareigūnas ir jo teisių perėmėjai neturi teisės papildomai prašyti atlyginti žalą, kai institucija atsakinga už nelaimingą atsitikimą pagal *ius commune*, jeigu PTN numatytų išmokų nepakanka visai patirtai žalai atlyginti. <…>

133. Kiek tai susiję su [Sprendimu *Lucaccioni*], [jo] 23 punkte Teisingumo Teismas patvirtino, kad, nagrinėdamas pareigūno ieškinį dėl žalos atlyginimo, pareikštą remiantis pažeidimu, galinčiu lemti institucijos, kurioje jis dirba, atsakomybę, ir vertindamas atlygintiną žalą, Sąjungos teismas turėjo atsižvelgti į pagal PTN 73 straipsnį gautas išmokas dėl nelaimingo atsitikimo ar profesinės ligos.

134. Taigi sprendimuose [*Leussink* ir *Lucaccioni*] paaiškintas santykis tarp pagal PTN 73 straipsnį gautų išmokų po nelaimingo atsitikimo ar profesinės ligos ir kompensacijos pagal [*ius commune*].

135. Pirma, PTN 73 straipsnyje nustatyta tvarka ir pagal *ius commune* nustatyta tvarka yra papildomos, todėl galima pateikti papildomą prašymą atlyginti žalą, jeigu institucija atsakinga už nelaimingą atsitikimą pagal *ius commune*, o remiantis PTN 73 straipsniu skirtų išmokų nepakanka visiškam patirtos žalos atlyginimui užtikrinti ([Sprendimo *Leussink*] 13 punktas).

136. Antra, remiantis šiuo principu, jurisprudencijoje išaiškinta ir tai, kad, nagrinėjant pareigūno ieškinį dėl žalos atlyginimo, pareikštą remiantis pažeidimu, galinčiu lemti institucijos, kurioje jis dirba, atsakomybę, ir vertinant atlygintiną žalą, turi būti atsižvelgta į išmokas, gautas pagal PTN 73 straipsnį dėl nelaimingo atsitikimo ar profesinės ligos. Iš tikrųjų, jei taip nebūtų, tai būtų dvigubas žalos atlyginimas ([Sprendimas *Lucaccioni*]).“

138 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad sprendimuose *Leussink* ir *Lucaccioni* nebuvo sprendžiama dėl brolių ir seserų, kurie nebuvo susiję su šiomis bylomis, reikalavimo; jame nagrinėtas tik pareigūno, jo sutuoktinės ir vaikų reikalavimas atlyginti žalą ir tokio reikalavimo ir nustatyto dydžio kompensacijos, suteiktos pagal PTN 73 straipsnį, tarpusavio ryšys. Būtent tokiame kontekste reikėtų suprasti Teisingumo Teismo padarytą nuorodą į reikalavimo atlyginti žalą „papildomą pobūdį“, palyginti su PTN 73 straipsnyje nustatytomis draudimo išmokomis.

139 Taigi iš nurodytų sprendimų negalima daryti išvados, kad brolis ar sesuo pagrįstai negalėtų remtis atlygintina neturtine žala. Kadangi broliai ir seserys nėra įtraukti į PTN 73 straipsnyje nustatytą eiliškumo sąrašą, taigi negali gauti jokių išmokų pagal šią nuostatą, jų pateiktas reikalavimas atlyginti žalą negali būti papildomas, o gali būti tik atskiras. Minėtuose sprendimuose tokio reikalavimo pateikimo galimybė nebuvo nagrinėjama, nes tai nebuvo jų dalykas.

140 Išvada, kad, kaip teigia Komisija, institucijos, nustatydamos asmenų, galinčių gauti draudimo išmokas pareigūno mirties dėl nelaimingo atsitikimo atveju, sąrašą, siekė apriboti asmenų, kuriems tam tikromis aplinkybėmis galėtų kilti finansinė atsakomybė už pažeidimą, ratą, yra teiginys, kurio negalima kildinti iš sprendimų *Leussink* ir *Lucaccioni*.

141 Toliau reikia išnagrinėti sprendimo, priimto grąžinus bylą, 157 ir 158 punktus, kuriuose Bendrasis Teismas nurodė:

„157. Kiek tai susiję su [prašymais atlyginti keturių Alessandro Missir vaikų ir jo tėvo patirtą neturtinę žalą], iš pirmosios instancijos teismo sprendimo matyti, kad <…> Komisijos <…> nepriimtinumo pagrindas <…> iš esmės grindžiamas tuo, kad <…> pagal PTN 73 straipsnyje nenumatyta [Alessandro Missir] keturių vaikų ir Livio Missir galimybė pateikti prašymą atlyginti neturtinę žalą. Komisija teigė, kad <…> remiantis [PTN 73 straipsniu] keturi Alessandro Missir Mamachi vaikai neturi teisės pateikti prašymo atlyginti neturtinę žalą, o Livio Missir Mamachi nepriskirtinas prie šiame straipsnyje numatytų teisių perėmėjų.

158. Nepriimtinumo pagrindams dėl Livio Missir ir keturių Alessandro Missir vaikų pateiktų prašymų atlyginti neturtinę žalą negalima pritarti. Pirma, pakanka nurodyti, kad sprendimo dėl peržiūros 34 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, jog PTN 73 straipsnio 2 dalies a punkte aiškiai nustatyta, kad pareigūno „tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai“ ir „tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai“ yra asmenys, kurie jo mirties atveju gali gauti išmoką, todėl ši nuostata taikoma tiek Livio Missir, tiek keturiems Alessandro Missir vaikams. Antra, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją PTN 73 straipsnyje nustatyta tvarka ir pagal *ius commune* nustatyta tvarka yra papildomos, todėl galima pateikti papildomą prašymą atlyginti žalą, jeigu institucija pripažinta atsakinga, o remiantis PTN 73 straipsniu skirtų išmokų nepakanka visiškam patirtos žalos atlyginimui užtikrinti ([Sprendimo *Leussink*] 13 punktas ir [Sprendimo *Lucaccioni*] 22 punktas). Todėl atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, PTN 73 straipsnyje numatyti pareigūno šeimos nariai turi teisę pateikti papildomą prašymą, jeigu mano, kad pagal PTN skirtų išmokų nepakanka jų patirtai žalai visiškai atlyginti.“

142 Nurodytuose punktuose Sąjungos teismas tik dar kartą konkrečiai paminėjo pareigūno tėvą ir vaikus. Remdamasis sprendimais *Leussink* ir *Lucaccioni* jis priminė apie papildomo žalos atlyginimo galimybę, kai institucija yra atsakinga už šių asmenų patirtą žalą ir draudimo išmokų nepakanka jai visiškai atlyginti. Juose nurodyti „šeimos nariai“ – tai asmenys, „kuriems taikomas PTN 73 straipsnis“. Sprendime, priimtame grąžinus bylą, nieko nekalbama apie šeimos narius, kuriems PTN 73 straipsnis netaikomas, nes šio klausimo Bendrasis Teismas neturėjo nagrinėti, todėl juo remiantis negalima būtų santykinai priartėti prie šio sprendimo 140 punkte nurodytos išvados.

143 Komisija teigia, kad sprendimo, priimto grąžinus bylą, 194 punkte Bendrasis Teismas aiškiai priminė, jog egzistuoja bendrasis principas, kad galima atlyginti neturtinę žalą, kai šios visiškai ar iš dalies negalima atlyginti taikant tvarką, užtikrinančią automatinį išmokų mokėjimą, tačiau reikia pažymėti,

kad šiame punkte nenustatyta, kaip reikia elgtis asmens, kuriam tokia tvarka netaikoma, – nagrinėjamoje byloje brolių ir seserų – atveju. Iš esmės šiame punkte tik įtvirtinta, kad „iš valstybių narių teisės matyti, jog egzistuoja bendrasis principas, pagal kurį panašiomis kaip [bylos T-401/11 P RENV RX] aplinkybėmis tai, kad nustatyta tvarka, užtikrinanti automatinį išmokų mokėjimą mirusio pareigūno teisių perėmėjams, nėra kliūtis tiems teisių perėmėjams, jeigu jie mano, kad patirta žala nepadengta ar nevisiškai padengta pagal tą tvarką, gauti ir neturtinės žalos atlyginimą pareiškus ieškinį nacionaliniame teisme“.

144 Dėl sprendimo, priimto grąžinus bylą, 195 punkto, kuriame Bendrasis Teismas konstatavo, kad egzistuoja bendrasis valstybių narių teisės principas, pagal kurį neturtinė žala negali būti atlyginta du kartus, reikia pažymėti, kad, kaip nurodo ieškovai, nagrinėjamoje byloje nekyla tos pačios žalos atlyginimo du kartus klausimas, nes neturtinė žala, kuria remiasi Alessandro Missir brolis ir sesuo, yra jų asmeniškai patirta žala, kurios negalima atlyginti išmokant PTN 73 straipsnyje nurodytas išmokas.

145 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, priešingai, nei teigia Komisija, negalima daryti išvados, jog pagal PTN 73 straipsnį, kaip jis išaiškintas jurisprudencijoje, neleidžiama, kad dėl Sąjungos kaltės žuvusio pareigūno broliams ir seserims tam tikromis aplinkybėmis būtų atlyginta jų asmeniškai dėl šios žūties patirta neturtinė žala.

146 Kadangi galiojančioje Sąjungos teisėje šis klausimas nėra reglamentuotas, reikia pažymėti, kad iš valstybių narių teisės kyla bendrasis principas, pagal kurį panašiomis į nagrinėjamas šioje byloje aplinkybėmis nacionalinis teismas pripažįsta žuvusio darbuotojo brolių ir seserų teisę tam tikrais atvejais prašyti atlyginti neturtinę žalą, patirtą dėl šios žūties.

147 Taigi darytina ne tik išvada, kad Komisija klaidingai teigia, jog pagal PTN 73 straipsnį, kaip jis išaiškintas jurisprudencijoje, neleidžiama, kad žuvusio pareigūno broliams ir seserims tam tikromis aplinkybėmis būtų atlyginta jų asmeniškai dėl šios žūties patirta neturtinė žala, bet ir išvada, kad iš valstybių narių teisės kyla bendrasis principas, pagal kurį dėl trečiojo asmens kaltės žuvusio asmens broliai ir seserys tam tikrais atvejais gali iš jo reikalauti atlyginti neturtinę žalą.

148 Dėl šio žalos atlyginimo sąlygų ieškovai iš esmės teigia, kad sprendime, priimtame grąžinus bylą, Bendrojo Teismo padarytos išvados dėl pažeidimo, priežastinio ryšio ir neturtinės žalos iš esmės galioja ir nužudyto pareigūno brolio ir sesers reikalavimų atveju ir kad nėra jokio dvigubo žalos atlyginimo nagrinėjamoje byloje.

149 Komisija ginčija ieškovų teiginį. Ji mano, kad, nustatant priežastinį ryšį tarp pareigos užtikrinti pareigūno saugumą pažeidimo ir žalos, pirmenybę reikia teikti tinkamo priežastinio ryšio, o ne sąlygų lygiavertiškumo teorijai, nes brolių ir seserų ryšys su nužudytu asmeniu yra kitoks nei tiesiųjų aukštutinės ir žemutinės linijų giminaičių. Ieškovai tinkamo priežastinio ryšio neįrodė.

150 Bet kuriuo atveju, net jei būtų taikoma sąlygų lygiavertiškumo teorija, nurodyta neturtinė žala yra pakankamai „nutolusi“ nuo padaryto pažeidimo, todėl negali būti atlyginta. Ši žala yra tik netiesioginė ir Komisija negali būti pripažinta atsakinga už ją, nes ji nėra betarpiška ir tiesioginė pareigos užtikrinti pareigūno saugumą pažeidimo pasekmė.

151 Be to, negalima teigti, kad iš valstybių narių teisės kyla bendrasis principas, kad brolio ar sesers mirties atveju egzistuoja neturtinės žalos prezumpcija.

152 Ieškovai nesutinka su Komisijos pozicija ir pažymi, kad tinkamo priežastinio ryšio ir sąlygų lygiavertiškumo teorijų tarpusavio santykis yra svarbus tik nustatant Komisijos atsakomybę už Alessandro Missir žūtį, bet šioje byloje ji nebenagrinėjama; šis santykis visiškai nesvarbus nustatant ryšį tarp žūties ir neturtinės žalos, kurią dėl to patyrė nužudyto pareigūno artimieji, nes ši neturtinė žala laikytina patirta *in re ipsa*.

153 Reikia konstatuoti, kad išnagrinėjus Sąjungos teismo argumentus, nurodytus pirmosios instancijos teismo sprendime ir sprendime, priimtame grąžinus bylą, iš esmės reikia pritarti ieškovų nuomonei.

154 Primintina, kad pirmosios instancijos sprendime Tarnautojų teismas nustatė, kad, pažeidusi pareigą užtikrinti Alessandro Missir saugumą, Komisija padarė pažeidimą, dėl kurio jai gali kilti atsakomybė (pirmosios instancijos teismo sprendimo 176 punktas ir sprendimo, priimto grąžinus bylą, 9 punktas).

155 Tarnautojų teismas nusprendė, kad priežastinis ryšys tarp šio pažeidimo ir pareigūno nužudymo įrodytas (pirmosios instancijos teismo sprendimo 182–190 punktai). Komisija nepateikė apeliacinio skundo dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo. Be to, sprendime, priimtame grąžinus bylą (63 punkto šeštas sakinys), Bendrasis Teismas pažymėjo, kad Komisija neginčijo Tarnautojų teismo vertinimo šiuo klausimu.

156 Kaip teisingai nurodo ieškovai, sąlygų lygiavertiškumo ir tinkamo priežastinio ryšio teorijų tarpusavio santykio analizė (pirmosios instancijos teismo sprendimo 178–190 punktai ir sprendimo, priimto grąžinus bylą, 63 punkto trečias sakinys ir 64–95 punktai) atlikta tik siekiant nustatyti, ar Komisija, kuri akivaizdžiai neįvykdė nužudymo, vis dėlto galėtų būti pripažinta atsakinga, kitaip tariant, ar Komisijos padarytą pažeidimą buvo galima laikyti Alessandro Missir žūties priežastimi. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, Komisija nebūtų už nieką atsakinga. Teigiamai atsakius į šį klausimą, ką ir padarė Sąjungos teismas, ji bent iš dalies buvo pripažinta atsakinga už šią žūtį.

157 Nustatęs šį priežastinį ryšį pagal sąlygų lygiavertiškumo teoriją ir nepadarydamas teisės klaidos, kaip Bendrasis Teismas aiškiai nurodė sprendimo, priimto grąžinus bylą, 79 ir 80 punktuose, Tarnautojų teismas nusprendė, kad jam liko nustatyti žudiko atsakomybės dalį už padarytą žalą (pirmosios instancijos teismo sprendimo 191 punktas ir sprendimo, priimto grąžinus bylą, 9 punktas).

158 Tarnautojų teismas nusprendė, kad Komisijai teko 40 % atsakomybės už padarytą žalą (pirmosios instancijos teismo sprendimo 197 punktas ir sprendimo, priimto grąžinus bylą, 10 punktas).

159 Bendrasis Teismas nepatvirtino šios atsakomybės paskirstymo išvados, kurią ieškovai užginčijo apeliaciniame skunde, reikalaudami, kad Komisija būtų pripažinta atsakinga *in solidum* su žudiku, patenkino apeliacinį skundą šiuo klausimu ir pripažino Komisijos atsakomybę *in solidum* (t. y. dėl 100 % žalos) (sprendimo, priimto grąžinus bylą, 96–119 punktai).

160 Bendrasis Teismas pripažino Komisijos atsakomybę *in solidum*, remdamasis iš valstybių narių teisės kylančiu bendruoju principu, pagal kurį panašiomis aplinkybėmis kaip nagrinėjamos šioje byloje nacionalinis teismas pripažįsta tą pačią žalą padariusių asmenų atsakomybę *in solidum* ir laiko teisinga aplinkybę, kad asmuo, kuriam padaryta žala, pirma, neturi įrodinėti, kokia dalis žalos tenka kiekvienam iš ją padariusių atsakingų asmenų, ir, antra, neturi prisiimti rizikos, jeigu kuris iš jų taps nemokus (sprendimo, priimto grąžinus bylą, 118 punktas).

161 Reikia atkreipti dėmesį, pirma, į tai, kad *res judicata* galią įgijusiame teismo sprendime nustatyta Komisijos atsakomybė už nužudymą nebuvo ginčijama (žr. šio sprendimo 155 punktą), ir, antra, į tai, kad Komisijos atsakomybės *in solidum* už žalą, padarytą dėl šio nužudymo, principas nėra ir, beje, pagrįstai negalėtų būti ginčijamas.

162 Tokiomis aplinkybėmis reikia atmesti Komisijos prieštaravimą (praleista), kad pirmenybę reikia teikti tinkamo priežastinio ryšio, o ne sąlygų lygiavertiškumo teorijai, nes Sąjungos teismo galutinė išvada dėl priežastinio ryšio tarp Komisijos padaryto pažeidimo ir Alessandro Missir nužudymo gali būti taikoma šioje byloje.

163 Vienintelis šios bylos skirtumas nuo bylos F-50/09 yra tas, kad ši galutinė išvada buvo susijusi su nužudyto pareigūno vaikais ir tėvais, o ne broliais ir seserimis.

164 Kaip jau buvo nurodyta, PTN 73 straipsnis, kaip jis išaiškintas jurisprudencijoje, nesudaro esminių kliūčių broliams ir seserims gauti žalos atlyginimą (žr. šio sprendimo 145 punktą); kadangi galiojančioje Sąjungos teisėje šis klausimas nėra reglamentuotas, iš valstybių narių teisės kyla bendrasis principas, pagal kurį broliai ir seserys turi teisę tam tikrais atvejais prašyti atlyginti neturtinę žalą, patirtą netekus brolio (žr. šio sprendimo 146 punktą).

165 Dėl tų pačių priežasčių reikia atmesti Komisijos (praleista) argumentus, kad brolių ir seserų patirta neturtinė žala yra per daug nutolusi arba yra tik neatlygintina pasekmė. Tai, kad neturtinė brolių ir seserų žala, kaip ir žuvusio asmens tėvų ir vaikų patirta žala, yra netiesioginė arba nebetarpiška neturtinė žala, palyginti su žuvusio pareigūno patirta tiesiogine žala – gyvenimo praradimu, neturi jokios įtakos aplinkybei, kad ši neturtinė žala pripažinta atlygintina pagal valstybių narių bendruosius teisės principus.

166 Komisijos argumentai dėl sprendimo, priimto grąžinus bylą, 198 punkto taikymo srities (praleista) nepaneigia pirma padarytos išvados, nes, kaip jau buvo pažymėta, sprendime, priimtame grąžinus bylą, Bendrasis Teismas nenagrinėjo brolių ir seserų neturtinės žalos atlyginimo klausimo.

167 Dėl Komisijos pastabų, jog negalima pripažinti, kad iš valstybių narių teisės kyla bendrasis principas, kad brolio ar sesers mirties atveju egzistuoja neturtinės žalos prezumpcija (praleista), pakanka konstatuoti, kad ieškovai ne tik remiasi brolių ir seserų neturtinės žalos prezumpcija, bet ir pateikia konkrečius argumentus Alessandro Missir brolio ir sesers patirtos neturtinės žalos realumui ir apimčiai įrodyti.

168 Ieškovai nurodė ypač dramatiškas Alessandro Missir žūties aplinkybes ir didelį šeimos nerimą dėl vaikų ateities (2011 m. rugsėjo 17 d. prašymo 7 puslapio paskutinė pastraipa ir išankstinio administracinio skundo 9 puslapio antra pastraipa), taip pat teigė patyrę „skausmą ir kančias dėl neteisingumo, nes neteko brolio tokiomis tragiškomis ir žiauriomis aplinkybėmis“, rėmėsi išskirtinėmis nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis ir šiurpiu ir tragišku bylos pobūdžiu.

169 Išskyrus nurodytas aplinkybes, kurios, be abejo, žuvusio pareigūno broliui ir seseriai sukėlė neįprastos apimties psichines kančias, ieškovai nepateikė emocinių žuvusio pareigūno ir jo brolio bei sesers ryšių, kurie viršytų įprastus savarankiškai gyvenančius suaugusius brolius ir seseris siejančius emocinius ryšius, įrodymo.

170 Ieškovų dublike pateiktus Alessandro Missir brolio ir sesers psichologinių ir psichinių sutrikimų gydymo įrodymus reikia atmesti kaip pateiktus pavėluotai pagal Procedūros reglamento 85 straipsnio 2 dalį.

171 Dėl neturtinės žalos dydžio nustatymo primintina, kad Sąjungos teismas turi nustatyti šį dydį *ex æquo et bono* (šiuo klausimu žr. 1980 m. birželio 5 d. Sprendimo *Oberthür / Komisija*, 24/79, EU:C:1980:145, 15 punktą), nurodydamas kriterijus, į kuriuos atsižvelgė (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Taryba / de Nil ir Impens*, C-259/96 P, EU:C:1998:224, 32 ir 33 punktus; Sprendimo *Lucaccioni* 35 punktą ir 2006 m. birželio 6 d. Sprendimo *Girardot / Komisija*, T-10/02, EU:T:2006:148, 51 punktą).

172 Atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes ir ypač į sprendimo dėl apeliacinio skundo 2 punkte aprašytas itin dramatiškas Alessandro Missir žūties aplinkybes, į šio sprendimo 168 punkte nurodytą informaciją, į tai, kad neginčijama, jog savarankiškai gyvenančius suaugusius brolius ir seseris sieja įprasti emociniai ryšiai, į šio sprendimo 146, 147 ir 164 punktuose nurodytus principus, reikia priteisti iš Komisijos *in solidum* Alessandro Missir broliui ir seseriai po 10 000 EUR sumą, įvertintą *ex æquo et bono*, atlyginant dėl brolio žūties patirtą neturtinę žalą.

(Praleista)

Išvada

181 Remiantis tuo, kas išdėstyta, reikia priteisti iš Komisijos *in solidum* žuvusio pareigūno motinai Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin 50 000 EUR ir žuvusio pareigūno broliui Stefano Missir ir seseriai Maria Letizia Missir po 10 000 EUR su palūkanomis atlyginant dėl Alessandro Missir žūties patirtą neturtinę žalą, o likusią ieškinio dalį atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

(Praleista)

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (aštuntoji kolegija)

nusprendžia:

1. **Nebereikia priimti sprendimo dėl reikalavimų priteisti iš Europos Komisijos po 463 050 EUR kiekvienam iš Alessandro Missir Mamachi di Lusignano teisių perėmėjų, 574 000 EUR tiems patiems teisių perėmėjams ir 308 700 EUR Livio Missir Mamachi di Lusignano teisių perėmėjams kaip neturtinės žalos atlyginimą.**

2. **Priteisti iš Komisijos *in solidum* Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin 50 000 EUR kaip jos patirtos neturtinės žalos atlyginimą.**

3. **Priteisti iš Komisijos *in solidum* Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano 10 000 EUR kaip jos patirtos neturtinės žalos atlyginimą.**

4. **Priteisti iš Komisijos *in solidum* Stefano Missir Mamachi di Lusignano 10 000 EUR kaip jo patirtos neturtinės žalos atlyginimą.**

5. **Prie rezoliucinės dalies 2–4 punktuose nurodytų sumų pridedamos palūkanos, skaičiuojamos nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki visos sumos sumokėjimo dienos, taikant palūkanų normą, kurią Europos Centrinis Bankas taiko pagrindinėms savo refinansavimo operacijoms, padidintą dviem procentiniais punktais.**

6. **Atmesti likusią ieškinio dalį.**

7. **Priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.**

Collins Barents Passer

Paskelbtas 2019 m. lapkričio 20 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.